

Hærens Officersskole

***Premierløjtnant
Johan Andreas Peter Anker***

1838-1876

Premierløjtnant Johan Andreas Peter Anker

*Til minde om premierløjtnant Johan Andreas Peter Anker,
som kæmpede i slaget ved Dybbøl i 1864
og blev hyldet som skanse 2's heltmodige forsvarer*

Premierløjtnant Johan Andreas Peter Anker 1838-1876

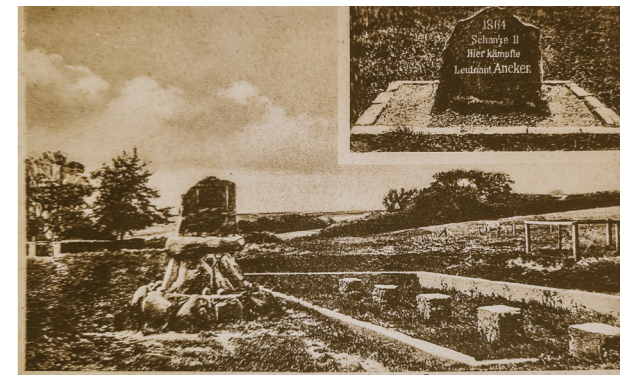
Premierløjtnant Johan Andreas Peter Anker 1838-1876

Forfatter: Major Kim Vibe Michelsen, 2021
Redaktør: Kontorfuldmægtig Christina Rea Kragsskov
Grafisk design: Pernille Gaarden, Grafiker, KKP
Tryk: PRInfo Paritas, Rødovre
Oplag: 2. udgave, 1. oplag
Foto: Forsvaret
ISBN: 987-87-985080-4-5

Forord

Løjtnant Johan Andreas Peter Anker, 1838-1876, var en dansk officer, hvis indsats under kampene ved Dybbøl den 18. april 1864 blev særligt bemærket af både preusserne og danskerne. Under belejringen og bombardementet af skanserne ved Dybbøl vandt Anker stor anerkendelse som artillerikommandør i Skanse 2. Anker blev i tiden efter Slaget ved Dybbøl kendt som Skanse 2's heltedodige forsvarer. Allerede den 17. april fik Anker tildelt Ridderkorset og, som en særlig gave fra Kongen, en kappe.

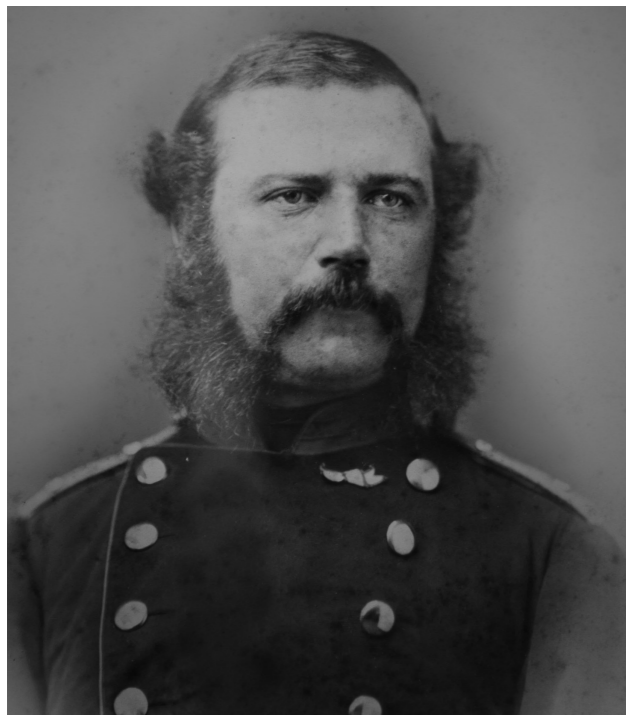
Denne udmærkelse gik ikke ubemærket hen, og preusserne befalede, at Anker skulle fanges levende, hvilket lykkedes dagen efter. Og som en anerkendelse fra tysk side af den stærke danske modstand blev Ankers kontrafej anbragt på det tyske sejrsmonument, som kort efter blev opsat i Berlin, og en mindesten opsat i Skanse 2.

Skanse 2 med Løjtnant Ankers Sten

Anker blev efterfølgende hyldet af den danske befolkning og fik overrakt en æressabel ved hjemkomsten fra fangenskabets. Samtidig blev Anker udnævnt til premierløjtnant.

Fredstid passede dog ikke til Ankers personlighed, og han forlod kort efter Hæren, der dog aldrig har glemt hans færdigheder som officer, mod og evne til at motivere sine soldater.

Hærens Officersskole har en lang tradition for at opkalde kadetårgange efter danske officerer, dermed deres personlige eksempel viser vejen for fremtidens danske officerer.

Udover premierløjtnant Anker er det oberst Paludan-Müller og premierløjtnant Bennike, der udmærkede sig i frihedskampen under 2. Verdenskrig, samt major Storrud, kaptajn Damholt og premierløjtnant Pløger, der på hver deres måde gik forrest i opgaveløsningen i Afghanistan – og faldt i kamp.

Æret være Johan Andreas Peter Ankers minde.

Oberst Nicolas T. Veicherts
Chef for Hærens Officersskole

Premierløjtnant Johan Andreas Peter Anker

Johan Andreas Peter Anker blev født den 22. februar 1838 på Almegaard i Knudsker sogn på Bornholm. Efter at have beskæftiget sig med landvæsen begyndte Anker i 1854 sin militære tjeneste ved Bornholms milits, hvor han uddannede sig som artilleriofficer. I 1858 blev Anker udnævnt til sekondløjtnant i Bornholms milits og indtrådte i Hæren som reserveofficer; en ny ordning, der siden 1842 var blevet en del af Hærens organisation.

Anker giftede sig med Robberthe Caroline Qvintus i 1860, hvilket skaffede ham en ejendom i Rønne i medgift. Her slog han sig ned, men havde dog svært ved at falde til ro og forsøgte sig i en periode som skuespiller på det københavnske forlystelsessted Alhambras Teater. Da det trak op til krig med Preussen i 1863, meldte Anker sig hurtigt som frivillig i det kongelige artilleri. Her gjorde han tjeneste som artillerikommandør, da krigen begyndte, og deltog blandt andet i tilbagetrækningen fra Dannevirke til Dybbøl. Her blev han udnævnt til ledende artillerist i Skanse

2, som kort efter skulle gøre ham berømt. Sammen med tusindvis af danske soldater ventede han her på fjenden, og hvad der ville blive et af de blodigste slag i dansk krigshistorie.

2. Slesvigske Krig

I 1864 gik de tyske riger Preussen og Østrig i krig med Danmark over hertugdømmerne Slesvig og Holsten. Hertugdømmerne havde allerede været omdrejningspunktet for en væbnet konflikt i 1848-50. Her havde Danmark dog succesfuldt nedkæmpet de lokale tyske oprørere, efter at britisk diplomati fik Preussen til at trække sine tropper tilbage og forholde sig neutral. I efteråret 1863 opstod der atter problemer, da den danske regering ville indlemme hertugdømmet Slesvig som en del af Danmark. Diplomati spillede denne gang fallit, og i februar 1864 overskred en fælles østrigsk-preussisk hær grænsen til Slesvig. Krigen var nu en kendsgerning.

Den danske hær var dårligt udrustet, men danskerne håbede at kunne holde stand ved det store forsvarsværk Dannevirke. Efter kort tid måtte stillingen dog opgives, da hærledelsen frygtede, at de tyske styrker ville krydse de frosne vandområder ved forsvarsværket og gå uden om den danske stilling.

Den 5. februar besluttede den danske øverstkommanderende, general de Meza, at rømme Dannevirke og trække de danske tropper tilbage til flankestillingerne ved Dybbøl og Fredericia.

Fanget i skanserne

Den 15. marts havde preusserne taget stilling foran de danske skanser, og belejringen begyndte. Danskerne, der var gravet ned i skanserne ved Dybbøl, afventede fjendens storm, idet der dagligt faldt mellem 200 og 1.100 granater ned over dem.

Især Skanse 2, som var under Ankers kommando, var under tung beskydning. De riflede kanoner ved Skanse 2 var de eneste, der kunne besvare ilden fra de preussiske batterier, hvilket fik fjenden til at rette

deres tyngde mod Anker og hans kanoner i det kommende angreb. Historikere mener, at de danske soldaters forhold under denne belejring kan sidestilles med det, man oplevede i skyttegravene under 1. Verdenskrig.

Og forholdene har været ganske barske, hvilket flere førstehåndsberetninger understreger. Løjtnant C.V. Castenschiold, der skiftedes med Anker til at føre kommando i stillingen, beretter om, at fjendens granater var 13 sekunder undervejs fra ildafgivelse til nedslag. Skanse 2's observatører skulle bruge 10 sekunder på at forudsige, om nedslaget havnede i Sønderborg, Dybbøl Mølle, Skanse 4 eller Skanse 2. Dette blev i øvrigt ikke gjort ved syn, men med høreelse. Det gav de danske soldater 3 sekunder til at søge dækning, hvis det var muligt.

Anker selv berettede i et brev til sin svoger:

"... Preusserne har taget vores skyttegrave og stillingen er i stor forleg. Vi holder til sidste mand. Nu sprang vores magasin i skanse nr. 7 i luften. Hellige guds moder hvad skal vi nu ...".

En anden førstehåndsberetning af Chr. Christensen, artillerikorporal i Skanse 2, der understreger blodigheden, lyder: *"En granat træffer en mand på hovedet, tager dette med sig, og springer i det samme; stumperne river en arm af en anden, en tredje falder til jorden med gennemskudt bryst, og så fremdeles ligger hele mandskabet fra en enkelt kanon."*

Det var under disse vilkår, at Anker standhaftigt og modigt forblev i stillingen og kæmpede tappert side om side med sine folk. Også derfor var han så respekteret som fører.

Belejringen ved Dybbøl blev meget omtalt i pressen, og det fremhævede især Anker som en af de danske helte. Det fik også kongens opmærksomhed, og An-

ker blev hyldet for sin modige og professionelle ledelse af Skanse 2. Kong Christian 9. besøgte Skanse 2 under belejringen og tildelte Anker Ridderkorset og udråbte ham ved samme lejlighed til dansk krigshelt. Denne opmærksomhed kan meget vel være årsagen til, at Ankers liv blev reddet, da den preussiske hærledelse beordrede, at Anker skulle tages levende ved angrebet den efterfølgende dag. Tilfangetagelsen af den danske helt skulle bruges som et propagandaværktøj, som illustrerede det danske nederlag ved Dybbøl.

Stormen på Dybbøl den 18. april

Preusserne indledte den 18. april kl. 4 om morgenen et kraftigt artilleribombardement af skanserne. Et bombardement med mere end 8.000 granater, og som varede i 6 timer. 10.000 fjendtlige styrker begyndte stormen på de danske stillinger med yderligere 30.000 mand klar til at blive indsat.

Danskerne var blot 5.000 mand i skanserne med en reserve på 6.000.

10 fjendtlige kompagnier stormede Ankers Skanse 2 i angrebets første bølge. Danskerne mødte fjenden med gevær og kanonild, som ledte til hårde kampe, hvor en preussisk fane løftedes over Skanse 2. Den danske korporal Rasmus Nellesmann fik dog brækket stangen på fanen midt over og smidt den væk.

Skanse 2 blev nu angrebet af fjendens anden bølge. Angrebet blev kort bragt til standsning af kanonild, men fjenden formåede at samle tropperne og angribe fra alle sider. Endnu engang blev der placeret en fane på toppen af skansen, og igen rev Nellesmann den ned. Denne gang blev han dog dræbt af flere skud. Løjtnant Anker forsøgte som det sidste at sprænge krudtmagasinet og skansen i luften. Det mislykkedes, og efter en kort nærkamp blev han taget til fange. Preusserne anerkendte hans tapperhed, og som følge af dette fik Anker lov til at beholde sin sabel.

Krigens tab og Ankers skæbne

Kort efter stormen indså den danske hærledelse, at slaget om Dybbøl var tabt. De danske tropper blev evakueret til Als, og slaget var forbi. Preussernes tab blev opgjort til 1.201 døde og sårede, mens danskerne havde 1.669 døde og sårede. Derudover måtte 3.331 danskere, heriblandt løjtnant Anker, gå i krigsfangeskab.

I juli 1884 sluttede krigen med et totalt nederlag for Danmark, som måtte afstå Slesvig, Holsten og Lauenborg. Løjtnant Anker blev frigivet fra krigsfangeskab i august 1884. Ved hjemkomsten til Danmark blev han atter hyldet som Skanse 2's heltmodige forsvarer, forfremmet til premierløjtnant og overrakt en æres-sabel af befolkningen.

Hans portræt blev malet og senere købt af Frederiksborgmuseet. Efter sigende var kvinderne vilde med Anker, og han kunne ikke gå på gaden uden at blive tiltalt af folk, der smigrede og trakteredede ham. Anker forlod hurtigt militærtjenesten, da den stilfærdige fredstid ikke passede til hans temperament.

Han tog sin afsked som premierløjtnant og fik tildelt en pension på 1.200 kr., hvilket var en anseelig sum på den tid. Måske havde Anker taget mentalt skade efter det langvarige bombardement i skansen, eller måske skyldtes det uheldige bekendtskaber og mindre godt selskab, men livet efter hjemkomsten blev aldrig helt godt. I de følgende år var han til mange fester, der blev holdt til hans ære, og han fik dermed smag for værtshuslivet, som efterhånden nedbrød hans helbred. Han døde i 1876, knap 39 år gammel. Han blev begravet på Garnisons Kirkegård, hvor han ligger som så mange andre krigshelte fra de Slesvigske krige. Som en særlig hæder er hans ganske store gravsten rejst af "*Venner og Vaabenfæller*".

Summary

Lieutenant Johan Andreas Peter Anker, 1838-1876, was a Danish officer who made a name for himself during the battle on 18 April 1864 by both the Prussians and the Danes. Anker was born on 22 February 1838 at Almegaard in Knudsker parish on Bornholm. He joined Bornholm's militia when he was 17 years old, after which he later trained as an artillery officer in Copenhagen. In 1858, Anker was appointed second lieutenant in Bornholm's militia. In 1864, the German forces of Prussia and Austria went to war with Denmark over the duchies of Schleswig and Holstein. The duchies had already been the focal point of an armed conflict in 1848-50. Here, however, Denmark had successfully defeated the local German rebels after British diplomacy led Prussia to withdraw its troops and remain neutral. In the autumn of 1863, problems arose again when the Danish government wanted to incorporate the Duchy of Schleswig as part of Denmark. Diplomacy this time failed, and in February 1864 a joint Austro-Prussian army crossed the border into Schleswig. The war was now upon Denmark.

The battle of Dybbøl

On 15 March 1864, the Prussians had taken the position in front of the Danish fortifications, and the siege began. Between 200 and 1,100 grenades fell on them daily, and the Danes were forced to take cover and await the enemy's attack. Fortress 2, which was under Anker's command, was especially under heavy shelling. The rifled cannons at redoubt 2 were the only ones able to respond to the fire from the Prussian batteries, causing the enemy to direct their attention at Anker in the coming attack. Historians believe that the conditions of the Danish soldiers during this siege can be equated with what was experienced in the trenches during the First World War. On April 18 at 4 in the morning, the Prussians started with a heavy artillery bombardment of the fortifications. A bombardment with more than 8,000 grenades which lasted for 6 hours. The Danes met the enemy with rifles and cannon fire as a fierce battle erupts, leading to a Prussian flag being raised over the redoubt. However, the Danish corporal Rasmus Nellemann broke the banner in half and threw it away. The redoubt was now attacked by the enemy's second wave in

the back. The attack was briefly brought to a halt by cannon fire, but the enemy managed to gather the troops and attack from all sides. Once again, a banner was placed on top of the fort, and again Nellemann tore it down. This time, however, he was killed by several shots. As a last resort, Lieutenant Anker tried to blow up the gunpowder magazine and the bulwark. It failed, and after a short melee, he was captured. The Prussians recognized his bravery and as a result, Anker was allowed to keep his saber. The Prussians' losses were calculated at 1,201 dead and wounded, while the Danes had 1,669 dead and wounded. In addition, 3,331 Danes, including Lieutenant Anker, were captured as prisoners of war. In July 1884, the war ended with a total defeat for Denmark, which had to relinquish Schleswig, Holstein and Lauenburg.

Legacy

Lieutenant Anker was released from captivity in August 1884. On his return to Denmark, he was again hailed as the second redoubt's heroic defender, promoted to first lieutenant and presented with an honorary saber by the population. Anker quickly left military service as the quiet peacetime did not suit his temper. What followed him afterwards were many feasts held in his honor, thus giving him a taste of the pub life, which gradually degraded his health. He died in 1876, at 39 years of age.

Hærens Officersskole
Roskildevej 28 A
2000 Frederiksberg